

Kitka-MuHa

Kitkajärvien ja Posionjärven hoidon ja kunnostuksen työryhmä

1. kokous

2.9.2013 klo 17.00 – 20.00, Lomakeskus Himmerki, Posio

Osallistujat:

Teemu Junttila Kuusamon kaupunki
Reijo Lantto Posion kunta / Posion kehitysytio
Jermi Tertsunen Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskus
Ari Takapuro, Hyväniemen osakaskunta
Vesa Oikarainen, Ylikitkan osakaskunta
Veikko Keränen, Kesäniemen osakaskunta
Vesa Kilpivaara, Virrankylän osakaskunta
Jouko Jurmu, Perä-Posion osakaskunta
Pekka Ojala, Kuusamon yhteismetsä
Eero Hartikainen, Metsähallitus
Eero Liekonen, ProAgria Lappi
Heikki Tahkola, ProAgria Oulu
Veli Määttä, Kuusamon metsänhoitoyhdistys
Olavi Jäkäläniemi, Kuusamon kalastusalue
Jouni Petäjäaho, Kitkan viisaat ry
Timo Haataja, Vasaraperän kylätoimikunta
Jouko Kallunki, Posion kalamiehet ry
Jarmo Tuukkanen, Kuusamon vetouistelijat ry
Teuvo Korva Ala-Kitkan metsästysseura
Seppo Oikarainen, Tolvaajat ry
Teemu Ulvi, Suomen ympäristökeskus
Satu Maaria Karjalainen, Suomen ympäristökeskus
Kati Häkklä, Suomen ympäristökeskus
Yrjö Kivinen, Suomen ympäristökeskus
Tiina Nokela, Suomen ympäristökeskus

1. Kokouksen avaus

Teemu Ulvi toivotti kaikki tervetulleiksi ja avasi kokouksen klo. 17.00

2. Työryhmän kokoonpano ja osallistujien esittäytyminen

Osallistujat esittäytyivät lyhyesti.

3. Kokouksen järjestäytyminen

Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin Teemu Ulvi ja sihteeriksi Tiina Nokela.

4. Kitka-MuHa hanke ja kohdealue

Satu Maaria Karjalainen esitteli Kitkajärvien ominaispiirteitä, Kitka-MuHa-hankkeen taustaa ja tavoitteita, hankkeen osatehtäviä ja aikataulua (Liite 1) sekä järvien kemiallista ja ekologista tilaa. Kaikki esitykset ovat tämän pöytäkirjan luettavissa hankkeen nettisivulta (www.syke.fi/hankkeet). Hankkeen myötä saadaan paljon uutta tietoa Kitkajärvien tilasta. Tietoa voidaan suoraan hyödyntää kunnostustoimia suunniteltaessa ja kohdentaessa. Tutkimustieto toimii myös jatkossa vertailuaineistona Kitkajärvien tilaa seurattaessa.

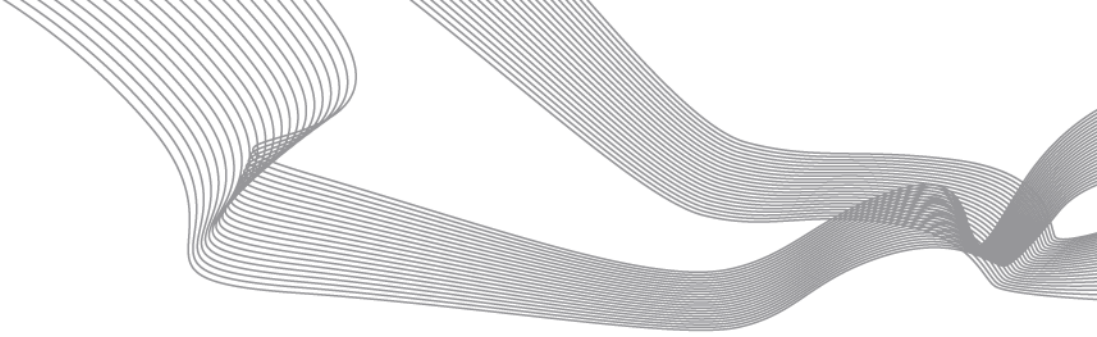
5. Työryhmän tehtävät, työn organisointi ja toimintatavat

Teemu Ulvi esitteli työryhmän tehtäviä ja asemaa. Työryhmän tehtävänä on järvien ja niiden valuma-alueen ongelmien tunnistaminen ja tavoitteiden asettelu, toimenpiteiden suunnittelu ja asettaminen tärkeysjärjestykseen sekä järvien hoidon ja kunnostuksen pysyvän toimintamallin valmistelu.

Teemu Ulvi esitteli myös erilaisia työryhmän järjestäytymismalleja. Keskustelussa Jouko Jurmu esitti, että kokousten yhteyteen voitaisiin kutsua asiantuntijoita kertomaan erilaisista hankkeen aihealueeseen liittyvistä ajankohtaisista teemoista. Esitettiin myös, että sitoutuminen suunniteltaviin toimenpiteisiin on parempaa yhden työryhmän toimintamallissa. Jermi Tertsunen esitti, että kokousten sisällä voitaisiin tarvittaessa hajaantua pienempiin työryhmiin. Sovittiin, että lähdetään liikkeelle yhden työryhmän mallilla ja kutsutaan tarvittaessa kokouksiin mukaan asiantuntijoita ulkopuolelta. Lisäksi työryhmä voidaan jakaa kokouksiin pienempiin ryhmiin.

Päätettiin valita työryhmälle pysyvä puheenjohtaja. Puheenjohtajaksi valittiin Olavi Jäkäläniemi.

Teemu Ulvi esitteli tiedottamista ja viestintää. Hankkeelle on avattu www-sivut (www.syke.fi/hankkeet/kitka-muha) ja avataan Facebook-sivut (www.facebook.com/kitkamuha). Kerrottiin myös hankkeen osallistumisesta kesän tapahtumiin Kuusamossa ja Posiolla. Kokousväkeä pyydettiin ilmoittamaan vinkkejä tapahtumista, joissa hanke voisi olla paikalla.

Sovittiin, että hanke osallistuu Posion messuille 20.-23.2.2014. Teemu Ulvi kertoi myös tiedotus- ja viestintäyhteistyöstä ja ProAgria Oulun vetämästä VYYHTI-hankkeesta (Vesistöt yhdessä hyvään tilaan, www.proagriaoulu.fi/fi/vyyhtihanke/). Vyyhti-hanke kutsutaan esittelemään toimintaansa johonkin myöhempään kokoukseen.

Keskusteltiin tulevien kokousten ajankohdasta. Keskusteltiin, onko kokousväellä mahdollisuutta aloittaa kokoukset esimerkiksi aiemmin iltapäivällä. Kokouspaikkoja on tarkoitus kierrättää eri puolilla järviä. Seuraavan kokouksen pitopaikaksi ehdotettiin Käylän Korpihovia.

6. Yleisötilaisuuksien anti

Kati Häkkinen esitteli aiemmin järjestettyjen yleisötilaisuuksien antia, havaittuja ongelmakohtia ja tulevaisuuden kehittämistarpeita. Yleisimpiä havaittuja ongelmia ovat kalaston särkivaltaistuminen, rantojen rehevöityminen, rantakivien limoittuminen, vesiruton lisääntyminen ja muikkukantojen väheneminen. Yhteenvedon voidaan todeta, että järvien valuma-alueella on tapahtunut suuria muutoksia 1950-luvulta lähtien. Ammatti- ja kotitarvekalastus on vähentynyt viime vuosina runsaasti ja kalastustavat ovat muuttuneet. Rantanuotto on loppunut lähes kokonaan. Järvien alueella olisi paljon potentiaalia muun muassa kalastusmatkailun kehittämisen suhteen. Hoitokalastus on koettu erittäin tarpeelliseksi.

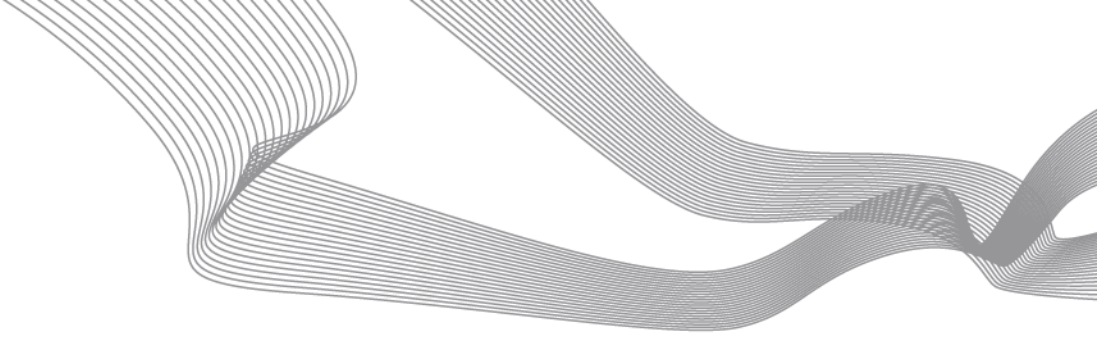
Kesän yleisötilaisuuksien kommentit on huomioitu näytteenottoaikoja valittaessa ja näytteenottoja on pyritty kohdentamaan ongelmakohtiin. Näytteenottojen tulokset näytteenottoaikoineen lisätään hankkeen internet-sivuille heti tulosten valmistuttua. Aiempia tutkimustuloksia hyödynnetään syksyn näytteenottokierroksen tuloksia tulkittaessa ja järvien tilan kehitystä arvioitaessa.

7. Järvien kunnostuksen ja hoidon tavoitteet

Teemu Ulvi alusti järvien hoidon ja kunnostuksen tavoitteiden asettamisesta. Työryhmälle tehdään ehdotus tavoitteista seuraavaan kokoukseen.

Teemu Junttila kertoi, että Kainuun Ely-keskuksella olisi 7200 euroa käyttämättömiä Rukan jätevedenpuhdistamolta kerättyjä kalatalousmaksuja ja innosti paikallisia kalastuskuntia tekemään hakemuksia, jotta rahaa voitaisiin hyödyntää.

Lisäksi keskusteltiin vesirutosta ja sen leviämisen ehkäisemiseksi käytettävissä olevista keinoista. Satu Maaria Karjalainen kertoi Suomen ympäristökeskuksella tekeillä olevasta Anna Väisäsen väitöskirjatyöstä ”Vesiruton (*Elodea canadensis*) aggressiivinen leviäminen Kuusamon järvissä - syyt, seuraukset ja toimet tilanteen korjaamiseksi”. Sen tulokset voivat tuoda uutta tietoa vesiruton leviämisen estämiseksi.

Olavi Jäkäläniemi kysyi hankkeistamisen mahdollisuuksista. Teemu Ulvi kertoi, että hankkeen tavoitteena on, että hoidon ja kunnostuksen työryhmä jäisi pysyväksi toimintamalliksi. Hoidon ja kunnostuksen työryhmän toiminnan myötä toivotaan saatavan hyviä hankeideoita.

8. Mahdolliset hoito- ja kunnostustoimenpiteet

Kati Häkkilä kertoi mahdollisista kunnostus- ja hoitotoimenpiteistä. Vesiensuojelua voidaan tehostaa muun muassa kosteikoilla ja pintavalutus kentillä. On myös erittäin tärkeää saattaa jätevesijärjestelmät kuntoon niin mökillä kuin kotona. Teemu Junttila kertoi ProAgrian vetämästä jätevesihankkeesta (www.proagriaoulu.fi/fi/jatevesihanke_2012/), jonka kautta voi saada ilmaista neuvontaa jätevesijärjestelmän päivittämisestä.

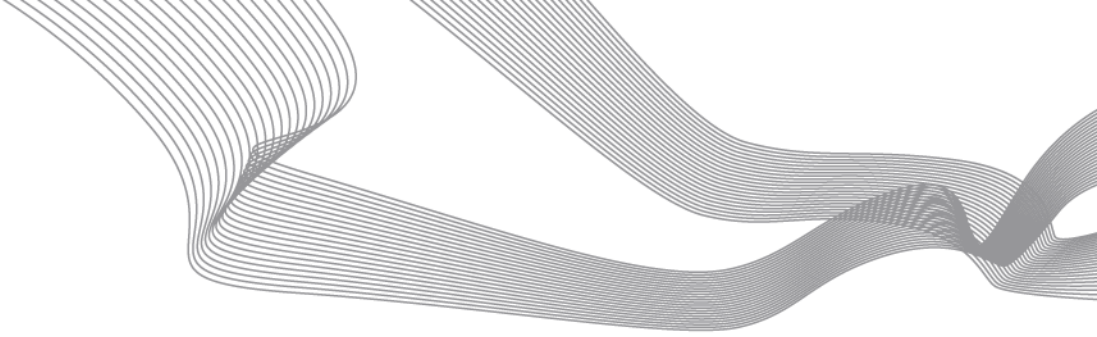
Voimakas särkikalakanta voi lisätä järven sisäistä kuormitusta ja sitä voidaan vähentää vähentämällä särkikantoja. Vesikasvillisuuden vähentämisellä voidaan parantaa järven käyttökelpoisuutta. Teemu Junttila muistutti, että vesirutto hyötty kortteikkojen niittämisestä, joten kannattaa hyvin tarkkaan harkita, kannattaako Kitkan alueella niittoja tehdä.

Jermi Tertsunen ehdotti, että seuraaviin kokouksiin voitaisiin kutsua esimerkiksi Anna Väisänen ja Tapio Sutela kertomaan vesirutosta ja sähkökoekalastusten alustavista tuloksista. Lisäksi keskusteltiin jokikunnostusten tuloksista ja pohjasammaliston ja muun eliöstön palautumisesta kunnostuksen aiheuttaman häiriötilan jälkeen. Käsikunnostuksilla ja esimerkiksi kivien oikeanlaisella asettelulla uomaan voidaan nopeuttaa palautumista.

9. Pysyvän kunnostuksen ja hoidon organisointi paikallisesti

Teemu Ulvi kertoi, että järvien hoidon ja kunnostuksen pysyvän toimintamallin valmistelu on yksi hankkeen päätavoitteista. Ilman paikallista, yhteistä tahtotilaa ja sitoutumista järvien tilan heikkenemistä ei voida pysäyttää. Hän myös esitteli erilaisia toimintamalleja ja esimerkkejä siitä, millaisia vesiensuojelun toimintamalleja Suomessa on käytetty.

Yhdistyspohjainen malli hyvin yleinen toimintamalli vesien hoidossa ja kunnostuksessa. Esimerkkinä esiteltiin Kiimingin-Jäälän vesiensuojeluyhdistyksen, Paimionjoki-yhdistyksen ja Niemisen ja Sintsin seudun kyläyhdistyksen toimintaa. Säätöpohjaisesta mallista esimerkkinä esiteltiin Päijät-Hämeen Vesijärvisäätiön toimintaa. Etelä-Pohjanmaan jokivesissä on puolestaan käytetty toimintamallina jokineuvottelukuntia, jotka ovat epävirallisia toimielimiä, jotka paikallinen ELY-keskus on kutsunut koolle. Neuvottelukuntien työn tueksi on perustettu jokikohtaiset rahastot. Muita mahdollisia malleja voisivat olla esimerkiksi osakaskuntiin perustuva malli tai epävirallinen yhteistyöelin, ”järviforumi”, joka toimisi olemassa olevien organisaatioiden puitteissa. Yksi mahdollisuus olisi myös ”vesistötalkkari”, eli palkattu henkilö, jonka päätehtävänä olisi neuvonta, ohjaus ja rahoituksen hakeminen.

Lisäksi Teemu Ulvi kertoi valtakunnallisesta vesistökuunnostusverkostosta, johon kuka tahansa voi liittyä. Vesistökuunnostusverkoston tavoitteena välittää tietoa ja kokemuksia vesistökuunnostuksista.

Keskustelussa eniten kiinnostusta ja kannatusta sai osakaskuntien pohjalle perustuva toimintamalli. Olavi Jäkäläniemi esitti, että Kitkan alueen osakaskunnat voisivat yhdistyä tai muodostaa kalastuksenhoitoyhtymän ja siltä pohjalta voisi jatkaa Kitka-Muha -hankkeen kunnostuksen ja hoidon työryhmän aloittamaa työtä. Keskustelussa korostettiin, että tulevaisuudessa yhtä suurta toimijaa kuunneltaisiin paremmin kuin kymmentä eripuraista osakaskuntaa ja muistutettiin myös, että hoitotyö parantaa vesistöjen arvoa ja sitä kautta välillisesti muun muassa rantakiinteistöjen arvoa. Toimintamallin valmistelutyötä jatketaan seuraavassa kokouksessa.

10. Seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään maanantaina 13.1.2014 klo 15 alkaen Nuorisokeskus Oivangissa (Rovaniementie 62, 93999 Kuusamo).

11. Muut asiat

Muita esille tulleita asioita ei ollut.

12. Kokouksen päättäminen

Teemu Ulvi kiitti osallistujia aktiivisesta keskustelusta ja päätti kokouksen klo 20.00.

Teemu Ulvi

Tiina Nokela

Puheenjohtaja

Sihteeri